

Sygn. akt I PK 136/15

POSTANOWIENIE

Dnia 22 marca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania B.K.
przeciwko T. Spółce Akcyjnej w K.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 22 marca 2016 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 16 grudnia 2014 r., sygn. akt IX Pa (...),

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. zasądza od T. S.A. w K. na rzecz B. K. kwotę 900 (dziewięćset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację T. S.A. w K. od wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 19 lipca 2012 r., którym zasądzono od pozwanej Spółki na rzecz B.K. tytułem odszkodowania za powstrzymanie się od działalności konkurencyjnej kwoty po 15.023,06 zł za miesiące lipiec i sierpień 2008 r.

W skardze kasacyjnej strona pozwana zarzuciła naruszenie prawa materialnego, a to: 1) art. 13 w związku z art. 78 § 1 w związku z art. 101² § 1 k.p., przez ich niezastosowanie i przyjęcie, że art. 101² § 1 k.p. daje stronom pełną

swobodę w zakresie określenia wysokości odszkodowania, przy uwzględnieniu gwarancji wynikających z art. 101² § 3 k.p., a odszkodowanie ustalone w umowie o zakazie konkurencji nie może być obniżone, 2) art. 8 k.p., przez jego niezastosowanie, pomimo że domaganie się przez powoda odszkodowania za powstrzymywanie się od prowadzenia działalności konkurencyjnej nie jest wykonywaniem prawa i nie korzysta z ochrony wskutek sprzeczności takiego działania zarówno ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa jak i zasadami współżycia społecznego, 3) art. 58 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy postanowienia dotyczące wysokości odszkodowania w zawartej z powodem umowie o zakazie konkurencji winny zostać uznane za nieważne w tej części, w jakiej przekraczają granice godziwości (art. 13 k.p.) oraz w sytuacji, gdzie domaganie się przez powoda zapłaty odszkodowania w dochodzonej kwocie musi zostać uznane jako działanie naruszające zasady współżycia społecznego wyrażone w art. 8 k.p.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i zmianę w całości wyroku Sądu Rejonowego poprzez oddalenie powództwa.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono występowaniem w sprawie istotnych zagadnień prawnych: 1) czy pracodawca jest uprawniony do obniżenia pracownikowi umówionego odszkodowania z tytułu umowy o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy - jako nadmiernie wygórowanego i przez to niegodziwego na podstawie art. 13 w związku z art. 101² k.p.; 2) czy postanowienia umowy o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy dotyczące odszkodowania za powstrzymywanie się od działalności konkurencyjnej w podmiotach publicznych mogą być przez pryzmat zasad współżycia społecznego oceniane jako nieważne w części przekraczającej granice godziwości (art. 58 § 2 k.c. w związku z art. 13, 18, 101² § 1 i 3 i 300 k.p.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym,

których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732).

Skarżący nie zdołał wykazać tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych.

Wbrew twierdzeniom skarżącego, formułowane przez niego wątpliwości zostały rozstrzygnięte w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w którym stwierdza się, że zasady dotyczące wynagrodzenia za pracę nie mają bezpośredniego odniesienia do odszkodowania z tytułu umowy o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy. Zarówno w doktrynie prawa pracy jak i w orzecznictwie przyjmuje się, że klauzula konkurencyjna (art. 101² k.p.) nie stanowi części umowy o pracę, a odszkodowanie wynikające z umowy o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy nie jest wynagrodzeniem za pracę (art. 78 k.p.) i nie podlega ochronie przewidzianej dla tego wynagrodzenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2005 r., II PK 345/04, OSNP 2006, nr 9-10, poz. 153). W wyroku z dnia 10 października 2002 r., I PKN 560/01 (OSNAPiUS-wkładka 2003 nr 3), Sąd

Najwyższy wyraził pogląd, że wynagrodzenie za pracę jest obowiązkowym, okresowym świadczeniem ze stosunku pracy, odwzajemniającym pracę i powinno być tak ustalone, aby odpowiadało w szczególności rodzajowi wykonywanej pracy i kwalifikacjom wymaganych przy jej wykonywaniu, a także uwzględniało ilość i jakość świadczonej pracy (78 k.p.). Natomiast zobowiązanie wynikające z umowy o zakazie konkurencji nie jest zobowiązaniem ze stosunku pracy, pomimo że jest ze stosunkiem pracy ściśle związane. Odszkodowanie zatem nie jest składnikiem wynagrodzenia za pracę. Nie może nim być także dlatego, że ma charakter kompensacyjny, gdy tymczasem wynagrodzenie za pracę jest czynnością majątkowo przysparzającą. Natomiast w wyroku z dnia 12 listopada 2003 r., I PK 591/02 (OSNP 2004 nr 20, poz. 349), Sąd Najwyższy stwierdził, że umowa o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy nie stanowi elementu umowy o pracę. Nie ma wprowadzić przeszkód, aby umowę taką, zwaną również klauzulą konkurencyjną, zamieścić w umowie o pracę, nie przesądza to jednak, aby wskutek tego klauzula konkurencyjna stawała się elementem (warunkiem, jednym z *essentialia negotii*) umowy o pracę. Wynika z tego, że do odszkodowania przewidzianego w umowie o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy nie ma zastosowania zasada godziwości wynagrodzenia za pracę. Umowa o zakazie konkurencji poddaje się natomiast ocenie (jak każda czynność prawna) w kontekście przesłanek ważności czynności prawnej (art. 58 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p.), zaś w odniesieniu do roszczeń wyprowadzanych z ważnej umowy możliwe jest zastosowanie konstrukcji nadużycia prawa podmiotowego z powodu sprzeczności roszczeń z zasadami współżycia społecznego (art. 8 k.p. - por. szeroko w tym zakresie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2010 r., II PK 1/10, LEX nr 1554392 i powołane w nim orzecznictwo).

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.